

ADVIES Nr. 2.244

Zitting van dinsdag 28 september 2021

Wetsvoorstel - Schadeloosstelling asbestslachtoffers

x x x

3.247

ADVIES Nr. 2.244

Onderwerp: Wetsvoorstel - Schadeloosstelling asbestslachtoffers

Bij brief van 17 juni 2021 heeft mevrouw E. Tillieux, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd over het wetsvoorstel houdende wijziging van de programmawet (I) van 27 december 2006 wat de schadeloosstelling voor asbestslachtoffers betreft (DOC 55 0187/001).

Op verslag van het Bureau heeft de Raad op 28 september 2021 onderhavig advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

Bij brief van 17 juni 2021 heeft mevrouw E. Tillieux, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd over het wetsvoorstel houdende wijziging van de programmawet (I) van 27 december 2006 wat de schadeloosstelling voor asbestslachtoffers betreft (DOC 55 0187/001).

Het wetsvoorstel strekt er toe de eerste twee paragrafen van artikel 125 van die programmawet op te heffen. Dit zou tot gevolg hebben dat de burgerrechtelijke immunititeit verdwijnt die momenteel geldt voor de derde die verantwoordelijk is voor de blootstelling aan asbest.

De Raad heeft de tekst van het wetsvoorstel aandachtig onderzocht.

Hij heeft zich in het verleden reeds uitgesproken over andere wetsvoorstellen inzake de bescherming van asbestslachtoffers en in het bijzonder inzake de opheffing van de burgerlijke immunitet van de werkgever/ derde (adviezen nrs. 1.517 en 1.518 van 16 juni 2005 en advies nr. 1.826 van 27 november 2012).

De Raad heeft tijdens zijn werkzaamheden kennisgenomen van het advies dat het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris) op 16 september 2021 heeft uitgebracht over de genoemde ontwerptekst.

Dit advies somt verschillende bezwaren op ten aanzien van de tekst van dit wetsvoorstel en verwijst hiervoor uitdrukkelijk naar het standpunt dat terzake reeds ingenomen werd door de Raad in zijn advies nr. 1.826, hiervoor vermeld.

De Raad bevestigt zijn standpunt en onderschrijft het advies van Fedris, dat in bijlage bij onderhavig advies wordt gevoegd.

De Raad is van oordeel dat een aanpassing van de wetgeving zoals voorgesteld door het wetsvoorstel niet aangewezen is.

Advies van Fedris over het voorstel van wet tot wijziging van de programmawet (I) van 27 december 2006 wat betreft de schadeloosstelling van asbestslachtoffers, ingediend door mevrouw Valérie Van Peel, op 20 juni 2019 (DOC 55 0187/001)

1. Inleiding

De commissie Sociale Zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft Fedris om advies gevraagd over de inhoud van een wetsontwerp tot wijziging van de programmawet (I) van 27 december 2006 met betrekking tot de schadeloosstelling van asbestslachtoffers (DOC 55 0187/001).

Deze wijziging strekt tot opheffing van de leden 1 en 2 van artikel 125 van de programmawet (I) van 27 december 2006, die voorzien in :

§ 1. Het slachtoffer en zijn rechthebbenden die schadeloos werden gesteld bij toepassing van dit hoofdstuk of van een gelijkaardige buitenlandse wetgeving voor één van de ziekten bedoeld in artikel 118, kunnen geen beroep instellen tegen de aansprakelijke derde voor de schade, en dit met inbegrip van zijn eventuele aangestelden of lasthebbers, met als doel een integrale schadeloosstelling daarvoor te verkrijgen voor zover dat deze laatste onder het toepassingsgebied van de uitvoeringsbesluiten van artikel 116, 2° en 3°, valt.

§ 2. In afwijking van § 1, blijft de burgerlijke rechtsvordering mogelijk ten voordele van het slachtoffer of zijn rechthebbenden tegen de aansprakelijke derde wanneer laatstgenoemde de ziekte opzettelijk heeft veroorzaakt.

Iedere derde aansprakelijke die het slachtoffer heeft blijven blootstellen aan het risico van blootstelling aan asbest terwijl een Belgische overheid hem een bevel met betrekking tot asbest of met een weerslag op de blootstelling aan asbest heeft gegeven en waaraan geen gevolg wordt gegeven of waarnaar hij zich niet strikt voegt en dit binnen de vastgestelde termijn, wordt beschouwd als een persoon die de ziekte opzettelijk heeft veroorzaakt.

2. Gevolgen van het wetsvoorstel

De opheffing van de eerste twee leden van artikel 125 van de programmawet zou tot gevolg hebben dat de civielrechtelijke immuniteit wordt opgeheven die momenteel geldt voor de derde die verantwoordelijk is voor de blootstelling aan asbest, d.w.z. de ondernemingen die dit materiaal gebruiken of hebben gebruikt en daardoor hun werknemers en andere personen aan asbest hebben blootgesteld.

Zo zouden het slachtoffer of zijn rechthebbenden een vordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid kunnen instellen, zelfs indien zij reeds voordeel hebben gehaald uit een maatregel krachtens de programmawetgeving of een gelijkwaardige buitenlandse wetgeving en de als verantwoordelijk aangewezen derde de ziekte niet opzettelijk heeft veroorzaakt.

3. Bezwaren tegen het wetsvoorstel

Er zijn verschillende bezwaren tegen het wetsvoorstel, die hieronder worden uiteengezet.

3.1. De overeenkomst tot oprichting van het Asbestfonds aanvechten

Bij de analyse van het vorige voorstel voor dezelfde opheffing van de civielrechtelijke immuniteit van de aansprakelijke derde was er reeds op gewezen dat een dergelijke maatregel van de werkgevers een historische overeenkomst tussen de sociale partners en de regering, die de grondslag vormde voor de oprichting van het Asbestfonds, op losse schroeven zou zetten. Dit zou het voortbestaan van het Fonds in gevaar kunnen brengen en moeilijkheden kunnen opleveren voor de sociale partners.

De Nationale Arbeidsraad heeft zich in zijn zitting van 27 november 2012 reeds over andere wetgevingsvoorstellen in verband met deze kwestie gebogen en advies nr. 1.826 over de opheffing van de civielrechtelijke immuniteit uitgebracht, dat als volgt kan worden samengevat.

De Raad herinnerde eraan dat het beginsel van de civielrechtelijke immuniteit in geval van beroepsziekten het resultaat is van een historisch sociaal compromis, dat de grondslag vormt van de wetgeving inzake de vergoeding van beroepsrisico's (arbeidsongevallen en beroepsziekten).

Hij heeft eveneens benadrukt dat de op het gebied van beroepsrisico's gekozen aansprakelijkheidsregeling een regeling van objectieve aansprakelijkheid omvat die afwijkt van het gemene recht, waarin het slachtoffer van een letsel het bewijs van een fout, van de geleden schade en van het oorzakelijk verband tussen de fout en de schade moet leveren: een werknemer die onder de werkingssfeer van de wetgeving inzake beroepsziekten valt, ontvangt een schadevergoeding zonder dat de fout van de werkgever of van iemand anders hoeft te worden bewezen.

Indien de ziekte waaraan hij lijdt voorkomt op de lijst van beroepsziekten die recht geven op schadeloosstelling (wat het geval is voor een aantal door asbest veroorzaakte ziekten en in elk geval voor alle ziekten die thans recht geven op schadeloosstelling krachtens de programmawet (I) van 27 december 2006), moet hij enkel de blootstelling aan het risico bij een of meer werkgevers bewijzen. Het concrete oorzakelijke verband tussen de blootstelling en de ziekte wordt dus onweerlegbaar verondersteld.

De tegenhanger van deze vermindering van de proeftijdlast is tweeledig:

- de vergoeding is forfaitair en beperkt tot de soorten schade die in de wet als goedbaar zijn aangemerkt;
- de werknemer kan geen aansprakelijkheidsvordering instellen tegen zijn werkgever of diens werknemers of gemachtigden, behalve in de gevallen bedoeld in artikel 51, §1, van de gecoördineerde wetten van 3 juni 1970 betreffende de vergoeding van schade ten gevolge van beroepsziekten, waarin wordt verwezen naar de opzettelijke fout die de beroepsziekte heeft veroorzaakt.

Dit historische sociale compromis vormt de basis van een evenwicht voor zowel werknemers als werkgevers dat ook vandaag nog zinvol is:

- er wordt de werknemers een lange procedurestrijd bespaard waarin een zware bewijslast op het slachtoffer rust en die ook aanzienlijke kosten met zich brengt, met een onzekere uitkomst;
- slachtoffers worden sneller schadeloos gesteld, wat van essentieel belang is gezien de lage levensverwachting van sommige asbestslachtoffers;
- de wetgever heeft ervoor gekozen een regeling uit te werken die wordt gefinancierd op basis van solidariteit van alle werkgevers, zonder de economische lasten van de individuele werkgever voor een aansprakelijkheid die geen verband houdt met een fout, verder te verzwaren door het mogelijk te maken een vordering op grond van het recht inzake buitencontractuele aansprakelijkheid in te stellen tegen deze werkgever, behalve in de bij de wet bepaalde gevallen
- er is rekening gehouden met de zorg om conflictsituaties binnen een bedrijf te vermijden wanneer een slachtoffer zijn of haar werkgever of collega's voor de rechter daagt, met als doel de sociale vrede en de arbeidsverhoudingen in de bedrijven te bewaren.

In zijn advies wijst de Raad erop dat, in het kader van de oprichting van het Asbestfonds, de medefinanciering van het fonds door de werkgevers en de staat en de regeling inzake civielrechtelijke immuniteit waarvan zij profiteren, naar analogie van de regeling inzake civielrechtelijke immuniteit die geldt in het kader van de beroepsrisico's, één geheel vormen. De opheffing van deze civielrechtelijke immuniteit zou de financiering van het Asbestfonds in gevaar kunnen brengen.

Volgens de indiener van het voorstel is deze redenering nauwelijks relevant in het geval van het Asbestfonds, waarvoor naast de beroepsmatige slachtoffers ook secundaire slachtoffers (personen die met asbest in aanraking zijn gekomen door hun contact met een werknemer die daarmee in aanraking is gekomen) en milieuslachtoffers in aanmerking kunnen komen.

Aangezien wordt aangenomen dat de opheffing van de civielrechtelijke immuniteit alleen deze laatste twee categorieën slachtoffers zal betreffen, als gevolg van de handhaving van artikel 51 van de op 3 juni 1970 gecoördineerde wetten in zijn huidige versie, kan volgens de auteur het argument van de sociale vrede binnen de ondernemingen niet worden aangevoerd.

Niettemin zullen de mogelijke schuldigen in ieder geval de ondernemingen zijn die bij hun activiteiten asbest hebben gebruikt, of zelfs de staat, die zou kunnen worden geacht te lang te hebben afgezien van een verbod op de vervaardiging en het gebruik van asbest, waarvan de schadelijkheid reeds lang bekend was.

Het zijn echter deze twee actoren die momenteel voornamelijk deelnemen aan de financiering van het Asbestfonds, zodat het argument van een eventueel ter discussie stellen van het bestaan zelf van dit fonds nog steeds relevant is, aangezien deze actoren dit fonds financieren in ruil voor hun civielrechtelijke immuniteit.

3.2. Duur, complexiteit, kosten en onzekerheid van de gerechtelijke procedure

Er zij op gewezen dat de mogelijkheid om de voor de blootstelling aan asbest verantwoordelijke onderneming te dagvaarden weliswaar een stap vooruit lijkt voor het slachtoffer en zijn rechthebbenden, maar dat deze mogelijkheid zeer theoretisch is gezien de duur van een gerechtelijke procedure, de bewijslast - die in het geheel niet in verhouding staat tot wat in de programmawet is bepaald - en het gerechtelijke gevaar waarmee rekening moet worden gehouden.

Volgens de programmawet volstaat het dat het slachtoffer of de begunstigde het bestaan aantoonde van een van de in artikel 118 genoemde ziekten en van blootstelling aan asbest, om de tussenkomst van het Asbestfonds te verkrijgen (onder bepaalde aanvullende voorwaarden die van toepassing zijn op de begunstigden) binnen een redelijke termijn die, uitzonderlijke omstandigheden daargelaten, niet langer is dan enkele maanden en die voor de aanvrager slechts marginale kosten met zich brengt.

Een rechtszaak op basis van burgerrechtelijke aansprakelijkheid kan verscheidene jaren aanslepen, met aanzienlijke verschillen tussen de gerechtelijke arrondissementen als gevolg van de min of meer belangrijke congestie van het gerecht. In geval van een beroepsprocedure is een periode van 7 tot 10 jaar zeer wel denkbaar, zonder bijzondere omstandigheden.

De gerechtelijke procedure zal voor het slachtoffer of zijn rechthebbenden min of meer aanzienlijke financiële kosten meebrengen, afhankelijk van de advocaat die hij kiest om hem te vertegenwoordigen en van de duur en het resultaat van de procedure (er is geen systematische dekking van de kosten en honoraria in verband met een deskundigenonderzoek zoals in sociale zaken).

Ten slotte veronderstelt de succesvolle afloop van de gerechtelijke procedure dat de 3 voorwaarden voor burgerrechtelijke aansprakelijkheid zijn vervuld, namelijk

- de onderneming heeft een fout begaan;
- het slachtoffer of zijn rechthebbenden hebben concrete schade geleden;
- deze schade is veroorzaakt door de fout van de onderneming.

Dit bewijs zal bijzonder moeilijk, om niet te zeggen onmogelijk, te leveren zijn, behalve in uitzonderlijke gevallen, omdat de hinderpalen even talrijk als aanzienlijk zijn.

In de eerste plaats zal het bijzonder moeilijk zijn om te bewijzen dat de onderneming een fout heeft begaan door het slachtoffer aan asbest bloot te stellen, aangezien dit veronderstelt dat het gebruik van asbest op het ogenblik van de blootstelling reeds verboden was of dat op zijn minst de gevaarlijkheid van asbest algemeen aanvaard was.

In dit verband is het nuttig eraan te herinneren dat de Belgische staat niet alleen het gebruik van asbest vóór 2002 niet volledig heeft verboden, maar dit gebruik zelfs lange tijd heeft aangemoedigd, met name na de brand in Innovation (meer dan 300 doden in 1967): hoe kan worden vastgesteld dat de ondernemingen schuld hebben aan het feit dat

zij het gebruik van asbest, dat niet verboden was en waarvan het gebruik zelfs sterk werd aangemoedigd, niet hebben verboden en massaal hebben toegepast?

Hoe kan voorts de verantwoordelijkheid van de Staat worden vastgesteld voor het feit dat hij het gebruik van asbest niet eerder heeft verboden, terwijl vele andere staten dit niet hebben gedaan en de stimulans om asbest te gebruiken ook werd ingegeven door een afweging van de kosten en baten van dit gebruik: asbest bood immers een belangrijke bescherming tegen brand en kon dus zowel mensenlevens als eigendommen redden?

De toepassing van de regels inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid veronderstelt ook dat het slachtoffer of zijn rechthebbenden, teneinde de volledige vergoeding van hun schade te verkrijgen, het bestaan en de omvang van de schade formeel aantonen.

Het volstaat niet zich te beroepen op het bestaan van de ziekte en de eventuele morele schade, die het voornaamste probleem is bij deze opheffing van de civielrechtelijke immuniteit omdat zij niet wordt vergoed door de programmawet, zal des te moeilijker vast te stellen en te evalueren zijn omdat het de minst gemakkelijk "objectiveerbare" schade is.

Ten slotte zal het in de overgrote meerderheid van de gevallen onmogelijk zijn om met zekerheid aan te tonen dat de vastgestelde schade inderdaad het gevolg is van de fout, aangezien justitie geen genoegen kan nemen met waarschijnlijkheden of mogelijkheden, maar zich moet kunnen baseren op zekerheden of, op zijn minst, op een reeks ernstige, nauwkeurige en onderling overeenstemmende vermoedens die een "redelijke" zekerheid mogelijk maken.

Verscheidene factoren kunnen deze zekerheid ondermijnen: de latentietijd tussen de blootstelling en het begin van de ziekte, het feit dat deze periode verschilt van persoon tot persoon, en het feit dat asbest door een zeer groot aantal bedrijven is gebruikt en ook in de particuliere sector al tientallen jaren wordt gebruikt.

Hoe zal het in deze context mogelijk zijn, zelfs met redelijke zekerheid, de pathologie toe te schrijven die op een bepaald tijdstip bij een bepaalde persoon met een bepaalde blootstelling aan asbest is vastgesteld?

De beoordeling van dit verband wordt nog ingewikkelder gemaakt door het feit dat rekening zou moeten worden gehouden met omstandigheden en elementen die tientallen jaren oud zijn en derhalve vaak onmogelijk nauwkeurig kunnen worden vastgesteld.

In het hoogst onwaarschijnlijke geval dat aan de voorwaarden voor burgerrechtelijke aansprakelijkheid zou zijn voldaan, is het ten slotte nog steeds noodzakelijk dat de als aansprakelijk aangemerkte onderneming nog bestaat, zonder welke een aansprakelijkheidsvordering onmogelijk is. Dit betekent in de praktijk dat aansprakelijkheidsvorderingen mogelijk zullen zijn voor sommige burgers, maar niet voor alle, afhankelijk van de vraag of het vermeende schuldige bedrijf nog bestaat of niet.

Volledigheidshalve moet worden benadrukt dat de hierboven geschetste moeilijkheden veel groter zullen zijn voor niet-beroepsslachtoffers en hun rechthebbenden dan voor beroepsslachtoffers. Deze zou namelijk gemakkelijker de daadwerkelijke blootstelling aan asbest kunnen vaststellen, de omvang van deze blootstelling (die voor bepaalde letsels noodzakelijk is) en de "verantwoordelijke" voor deze blootstelling (de werkgever) kunnen aanwijzen.

De auteur geeft echter toe dat, door artikel 51 van de op 3 juni 1970 gecoördineerde wetten te handhaven, de opheffing van de civielrechtelijke immuniteit alleen betrekking zou hebben op niet-arbeidsgerelateerde slachtoffers en hun rechthebbenden, hetgeen de reeds vrijwel onbestaande doeltreffendheid van deze maatregel nog verder vermindert die, zoals in punt 3.2 is uiteengezet, het bestaan van het Asbestfonds in gevaar zou kunnen brengen.

3.3. Discriminatie tussen begunstigden van de in de programmawet (I) van 27 december 2006 bedoelde tussenkomst

Vooreerst is het belangrijk erop te wijzen dat de Raad van State zich bij de behandeling van het wetsontwerp van 25 juli 2016 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de programmawet (I) van 27 december 2006 met betrekking tot de schadeloosstelling van asbestslachtoffers, reeds had uitgesproken over de kwestie van de opheffing van de burgerlijke onschendbaarheid.

Wat betreft de loutere intrekking van artikel 125, §§ 1 en 2, van de programmawet, dat ertoe strekt de slachtoffers of hun rechthebbenden in staat te stellen, zelfs indien zij een schadevergoeding van het Asbestfonds hebben ontvangen, verhaal te nemen op de derde die aansprakelijk is voor de schade teneinde een volledige vergoeding te verkrijgen, was de Raad van State van oordeel dat hierdoor een discriminatie tussen twee categorieën van begunstigden van de tussenkomst van het Asbestfonds werd gecreëerd:

enerzijds, degenen wier ziekte als beroepsziekte wordt beschouwd, die geen verhaal zullen kunnen halen bij hun werkgever of diens werknemers, die de ziekte niet opzettelijk hebben veroorzaakt, en wier schadevergoeding derhalve niet hoger kan zijn dan die welke uit de bovengenoemde programmawet voortvloeit;

en anderzijds de andere slachtoffers die begunstigde zijn van dit Fonds, die hun schade volledig vergoed zullen kunnen krijgen en dus eventueel in aanmerking zullen kunnen komen voor een bedrag dat hoger is dan het bedrag dat voortvloeit uit deze programmawet.

De auteur van het voorstel erkent dat, wanneer het slachtoffer een werknemer is die in het kader van zijn beroepswerkzaamheden aan asbest is blootgesteld, hij of zijn rechthebbenden geen rechtsvordering wegens aansprakelijkheid kunnen instellen zolang artikel 51 van de Geconsolideerde Wetten van 3 juni 1970 van kracht is.

Zij is echter van mening dat het verschil in behandeling tussen een werknemer die het slachtoffer is van asbest en een niet-werknemer die het slachtoffer is van asbest, perfect mogelijk is, net zoals vandaag een werknemer die het slachtoffer is van een longziekte ten gevolge van de uitoefening van zijn of haar beroep, slechts recht zal hebben op een forfaitaire schadevergoeding en geen aansprakelijkheidsvordering tegen zijn of haar werkgever zal kunnen instellen, terwijl een niet-werknemer die het slachtoffer is van een longziekte

ten gevolge van de nalatigheid van een derde, een vordering tot burgerrechtelijke aansprakelijkheid tegen de betrokken derde zal kunnen instellen en een volledige schadevergoeding zal kunnen verkrijgen.

Zij voegt eraan toe dat er nu al een verschil is in de stand van de wetgeving omdat:

- de werknemer, een slachtoffer van asbest, verplicht is zich tot Fedris te richten en in beginsel geen aansprakelijkheidsvordering tegen zijn werkgever kan instellen terwijl
- de niet-werknemer die het slachtoffer is geworden van asbest, heeft aanvankelijk de keuze zich tot het Asbestfonds te wenden of een aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen de aansprakelijke derde.

De huidige verschillen die door de auteur van het wetsvoortstel naar voren zijn gebracht, geven geen antwoord op het bezwaar van de Raad van State, omdat de bedoelde hypothesen fundamenteel verschillen van die welke door haar voorstel zijn gecreëerd.

In het geval van het slachtoffer van een longziekte berust het verschil op een objectief criterium, namelijk het bestaan van een specifiek vergoedingsmechanisme voor in een bepaalde context (de beroepscontext) geleden schade, dat de tegenhanger vormt van de bijdragen die de werkgevers verplicht zijn te betalen, ongeacht of hun activiteit dergelijke schade veroorzaakt of niet, terwijl aansprakelijke derden niet verplicht zijn zich te verzekeren tegen de schade die zij zouden veroorzaken.

De tweede hypothese, waarnaar wordt verwezen, is inderdaad een verschil dat bestaat bij de huidige stand van de wetgeving, maar dat evenmin een antwoord kan bieden op het bezwaar van de Raad van State. Het feit dat niet-arbeidsgebonden asbestslachtoffers thans de keuze hebben tussen het stelsel van de programmawet (I) van 27 december 2006 en wettelijke aansprakelijkheid, kan niet rechtvaardigen dat het bestaande verschil in behandeling wordt versterkt door deze noodzakelijke keuze weg te nemen, zoals uit de aanname van het voorstel zou voortvloeien.

3.4. Juridische onzekerheid

Ook al blijft dit, bij ontstentenis van een strafbaar feit, juridisch mogelijk, toch lijkt het hoogst onwenselijk om de huidige regels toe te passen op handelingen van enkele tientallen jaren geleden en om in 2021 en later handelingen die in de jaren 70, 80 of 90 zijn gepleegd en destijds niet als zodanig werden beschouwd, als onrechtmatig te kwalificeren.

De rechtszekerheid, een fundamenteel beginsel van de rechtsstaat, wordt aldus ondermijnd.

Een dergelijke opening tot beschuldiging a posteriori, zelfs niet-strafrechtelijk, van oude of zelfs zeer oude feiten, en bovendien voor het gebruik van een materiaal dat toen niet verboden was, zou tot gevolg kunnen hebben dat een grote terughoudendheid ontstaat op het gebied van onderzoek en innovatie, gezien het risico dat men later zijn verantwoordelijkheid op zich ziet nemen, zonder dat men een "fout" heeft begaan in de stand van de regelgeving.

3.5. Noodzaak tot herschrijving van artikel 125, §5, van de programmawet (I)

Een bijkomend element dat onder de aandacht moet worden gebracht, is dat in 2019 aan artikel 125 van de programmawet een paragraaf 5 is toegevoegd dat voorziet in een specifieke verjaringstermijn zonder welke de mogelijkheid van een vordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid uiterst beperkt is.

Deze paragraaf verwijst echter uitdrukkelijk naar de eerste twee paragrafen die door het voorstel worden ingetrokken, zodat de aanneming van het voorstel als zodanig deze specifieke eis onwerkzaam zou maken.

4. Conclusie

Op de vergaderingen van 18 april 2017, 14 juni 2017, 13 maart 2019 en 8 september 2021, hebben de leden van het Beheerscomité voor de beroepsziekten van Fedris kennis genomen van het wetsvoorstel van 25 juli 2016 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de programmawet (I) van 27 december 2006 (Doc 54 2002/001) met betrekking tot de schadeloosstelling van asbestslachtoffers en van het advies 60.892/2 dat de Raad van State daarover heeft uitgebracht

Sinds de oprichting van het Asbestfonds hebben de leden van het beheerscomité steeds vastgehouden aan het basisbeginsel van de civielrechtelijke immuniteit, een standpunt dat overeenkomt met dat van de sociale partners in het kader van de Nationale Arbeidsraad.

Aangezien het voorstel dat het voorwerp uitmaakt van dit advies slechts een aanpassing is van dat wetsontwerp, roept het dezelfde bezwaren tegen de opheffing van de civielrechtelijke immuniteit op als destijds werden aangevoerd, met name :

- Dit voorstel vormt een gevaar voor het voortbestaan van het Asbestfonds, aangezien het een van de elementen die aan de oprichting ervan ten grondslag lagen, namelijk de civielrechtelijke immuniteit van de werkgevers en de staat, ter discussie stelt. Dit element vormt de tegenhanger van de financiering van het Fonds door laatstgenoemde. Aangezien deze elementen één geheel vormen, zou het voorstel tot opheffing van de civiele immuniteit gevolgen kunnen hebben voor de financiële middelen waarover het Fonds beschikt om zijn opdrachten uit te voeren;
- Hoewel de mogelijkheid om een rechtsvordering in te stellen tegen de onderneming die verantwoordelijk is voor de blootstelling aan asbest, een stap vooruit lijkt voor het slachtoffer en zijn erfgenamen, is deze mogelijkheid zeer theoretisch gezien de duur van de gerechtelijke procedure, de bewijslast - die geenszins in verhouding staat tot wat in de programmawet is bepaald - en de rechtsonzekerheid waarmee rekening moet worden gehouden, die nog wordt versterkt door het feit dat er tientallen jaren liggen tussen de blootstelling aan asbest en de ontwikkeling van de ziekte, waardoor het zeer moeilijk is de verantwoordelijke persoon aan te wijzen en te vervolgen;

- Ten slotte zou het rechtszekerheidsbeginsel worden ondermijnd doordat het een precedent zou vormen voor de latere strafbaarstelling van gedragingen, waardoor een algemeen beginsel van de rechtsstaat, namelijk de rechtszekerheid, zou worden ondermijnd. Dit grondbeginsel beoogt met name burgers en ondernemingen te beschermen door te garanderen dat wat op een bepaald moment was toegestaan, later niet door een nieuwe wet kan worden gesanctioneerd.

Ook moet worden benadrukt dat dit voorstel beantwoordt het door de Raad van State aangekaarte discriminatiegevaar niet aangezien de asbestslachtoffers die zich richten tot hetzelfde Fonds hebben niet dezelfde beroepskansen en dus niet dezelfde vergoedingskansen, een forfaitaire vergoeding in het geval van een werknemer en een volledige vergoeding voor het milieu slachtoffer.

Hoewel het Beheerscomité uiteraard openstaat voor elk voorstel dat kan leiden tot een betere vergoeding van de schade die asbestslachtoffers hebben geleden, moet worden vastgesteld dat het huidige voorstel geen ruimte biedt voor een dergelijke verbetering, aangezien de eisers dan gedwongen zouden zijn hun toevlucht te nemen tot lange en moeizame juridische procedures waarvan de uitkomst altijd onzeker is. Het asbestfonds, waarvan de schadeloosstellingsopdrachten zijn uitgebreid met preventie en slachtofferhulp, is dus volgens het beheerscomité het beste antwoord geweest voor asbestslachtoffers.

